

## [Rytter.]

næststørste Bidragyder; endelig var der for det tredje en ubetydelig Ligning, ikke en Landskirkeligning, men en lokal Ligning, som dog næsten var lig Nul. Rangfølgen var altsaa: De kirkelige Midler, Statskassen og den kirkelige Ligning, men denne Rangfølge med Hensyn til Afholdelse af Udgifterne er nu fuldstændig forrykket. Medens de kirkelige Midler nu kun kan bidrage med ca. 5½ Mill. Kr. til Kirkens Udgifter, udreder Ligningen, Landskirkeligningen og den lokale Ligning, som jeg sagde før, mellem 12 og 13 Mill. Kr., altsaa mere end det dobbelte, omtrent det tredobbelte af det, de kirkelige Midler yder, og denne Forandring er sket i Tiden fra 1919 og til nu. Den kirkelige Ligning, som altsaa før var den sidste i Rækken med Hensyn til Afholdelse af Udgifterne, er pludselig rykket op til at være Nr. 1; derefter kommer de kirkelige Indtægter, og endelig til Slut kommer Statskassen. I de senere Aar har imidlertid de Beløb, som Statskassen har tilskudt, været meget sparsomme, saa sparsomme, at man næsten vægrer sig ved at tro, at Grundlovens § 3 er sket Fyldest, den Paragraf, hvori der staar, at den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Herigenem er det tydeligt udtrykt, at Kirken og Staten er to forskellige Institutioner; Kirkens Midler er ikke Statens Midler, staar der her, og Staten skal yde Tilskud til Folkekirken, fordi Flertallet af Landets Indbyggere slutter sig til Folkekirken.

Hvem bestyrer nu disse kirkelige Midler? Om det staar der i Lov af 14. Marts 1913, at de kirkelige Midler bestyres som hidtil af Stiftamtmanden og Biskoppen, dog kan enkelte Bestemmelser træffes ved kgl. Anordning med Hensyn til Bestyrelsen og med Hensyn til Ansættelse af Stiftskasserer, og saa foreskriver Loven videre, hvorledes Stiftsøvrigheden skal forholde sig med de aarlige Regnskaber.

Den kgl. Anordning kom den 24. Juni 1914 og gik videre, end Loven hjemler, idet den oprettede visse Fonds, som Ministeren i en vis Udstrækning skulde være med til at disponere over, og yderligere sagde, at alle de Udgifter, der er forbundet med Administrationen af de kirkelige Midler, skal bæres af denne Fond. Denne Anordning har nu eksisteret i nogle og tyve Aar og staar altsaa faktisk fast. I Overensstemmelse med Lovens Bestemmelser blev der ved Anordningen ansat Stiftskasserere, og med Hensyn til Bestyrelsen blev der sagt,

at Pengene fra de kirkelige Midler skulde anbringes efter Reglerne for umyndiges Midler; dog kunde man i visse Tilfælde, nemlig ved Laan til Kirker, Kommuner, Embeder o. lign., fravige denne Regel efter Ministerens derom i hvert enkelt Tilfælde truffne Bestemmelse. Man vil se af disse Regler, at Bestyrelsen effektivt er henlagt ikke til Ministeren men til Stiftsøvrigheden, nemlig Stiftamtmanden og Biskoppen.

Jeg har nævnt Grundlovens § 3, hvori der staar, at Kirken skal understøttes af Staten. Det maa formentlig forstaaes saaledes, at man baade fra Lovgivningens og fra Administrationens Side har en juridisk og moralsk Forpligtelse til at yde Kirken Støtte af Staten. Denne Pligt maa først og fremmest strække sig til, at man saa vidt muligt skaaner de kirkelige Midler, saa at de ikke bliver anvendt til Formaal, der ligger uden for deres egentlige Formaal. Men derudover er det ogsaa Hensigten, at der skal ydes direkte Hjælp fra Statens Side til Kirken, idet Staten og Kirken staar som to selvstændige Institutioner.

Den kirkelige Ligning er fra 1919 til nu steget paa en Maade, som savner Sidestykke. Før 1919 var der næsten ingen Ligning; nu er den, bortset fra København og Frederiksberg, hvor der gælder særlige Regler, gennemsnitlig 1 pCt. af Indtægten, i nogle Kommuner 2—3 pCt. og i enkelte jyske Kommuner op til 4 pCt. af Indtægten. Ærede Medlemmer vil forstaa, hvad det betyder, at en Mand skal udrede ca. 4 pCt. af sin Indtægt til kirkelige Formaal. Det medfører, at han maa spørge sig selv: Har jeg Raad til at staa i Folkekirken? Vi herinde skulde nødig være med til, og Administrationen skulde nødig være med til at foraarsage, at der siges: Jeg har ikke Raad til det, jeg kan ikke udrede 4 pCt. af min Indtægt, eftersom baade Statsskat og kommunale Skatter jo ogsaa tager en ikke uvæsentlig Del.

Jeg gaar dernæst over til det, som er Hovedspørgsmaalet, nemlig om de Dispositioner, der er truffet med Hensyn til de kirkelige Midler, er rigtige, retfærdige, juridisk holdbare, med andre Ord, om de burde være truffet. Den Maade, hvorpaa jeg vil gaa frem, er — paa Grundlag af det, der er tilvejebragt af det kirkelige Udvalg —, først at tale om de tre Fonds, som administreres efter Loven af 1913, altsaa af Stiftamtmanden og Biskoppen, og bagefter at gaa over til de Fonds, som administreres af Ministeriet; det drejer sig om to Fonds.

Den første Fond er Præsteembedernes